

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Oprichter Dr. J. R. Beveraluis
Orgaan van de

Nederlandsche Boschbouwvereniging

12e Jaargang

No. 5

Mei 1939

Oorspronkelijke Bijdragen

JACHT EN BOSCHBOUW

door

W. H. DE BEAUFORT.

(Prae-advies voor de besprekingen op de Vergadering der
Nederl. Boschbouwvereniging, op 2 Juni a.s. te Breda).

Jacht en boschbouw zijn in onze samenleving van ouds her eng verbonden geweest. Wat er van vorige eeuwen als eerste sporen eener primitieve boschbouw en boschverzorging uit de geschiedboeken valt op te diepen — en dat is niet zoo heel veel — is zóó zeer met de jacht verbonden, dat men veilig kan zeggen dat de zorgen voor de „wildernissen” voortvloeiden uit die voor het wild.

Het staat zelfs te bezien of er van die „wildernissen”, waartoe in een eerste plaats onze bosschen behoorden, nog wel veel over zou zijn, in ons zoo intensief geëxploiteerde Vaderland, als niet de jacht en de voorliefde tot dit edel vermaak onze bosschen door bijzondere placaten had beschermd.

Zeker is het dat wát ons aan bosschen uit vroeger eeuwen is overgebleven, zijn voortbestaan daaraan te danken heeft.

Dit is geenszins te verwonderen omdat de geschiedkundige ontwikkeling in de Nederlanden sedert de middeleeuwen onder leiding van Bourgondische en later Duitsche (Nassau'sche) Vorsten de jacht als „regaal recht” liet voortbestaan, terwijl het jachtgebied, mede door de sterk agrarische bodem-occupatie, meer en meer werd teruggedrongen tot de „wildernissen”, dat zijn de bosschen en onlanden, het „wild en bijster land en Veluwen” en dergelijken.

De Vorsten stelden voor de handhaving hunner rechten over de wildernissen „houtvesters” met hunne meesterknepen aan en vaardigden placaten uit, welke de taak dezer, in hun tijd oppermachtige dignitarissen, regelden tot handhaving van het goed recht der jacht en tevens tot instandhouding der wildernissen — dus ook van de bosschen.

Aan deze innige samenleving van jacht en boschbouw maken ook ten onzent de revolutiejaren op het einde der 18de eeuw een einde.

Merkwaardig zijn uit dien tijd de talrijke „pamfletten” tegen de jacht verschenen. De negentiende eeuw, hoe zeer reeds spoedig de jacht in eere herstellende (1815), verwaarloosde aanvankelijk den boschbouw totaal, waar zij dezen eeuw aan bosschen bezaten of uit vroeger eeuwen nog behielden zagen, dankten wij in hoofdzaak aan dit particulier initiatief, dat echter niet zelden wederom ontloken was, uit liefde voor en ter wille van de jacht.

Thans doet echter in het laatste kwart der 19de eeuw, ook de beoefening van den wetenschappelijken boschbouw hare intrede, maar handels- en landbouwvolk als wij Nederlanders in hart en nieren zijn, ontwikkelt deze zich aanvankelijk tot een zuivere „houtteelt”, welke op het voetspoor der „landbouw-wetenschap” elke dierlijke aantasting van het product als bedrijfsschade qualificeert en „la mort sans phrase” over den verwekker daarvan uitspreekt. Daarmede was ook aan het jachtvermaak den oorlog verklaart!

Intusschen heeft zich door de democratisering van onze samenleving, bij toenemende welvaart en een perfectionering van de wapentechniek, de jacht daarbij meer en meer tot „schietsport” ontwikkeld, welke, in breeder kring beoefend, naast den oorspronkelijken „jager” ook — diens van zelfbeheersching gespende tegenstelling: — den „schieter” zag optreden en het is vooral deze uitwas, eener op zichzelf edele sport, welke „de jacht” in nog sterker mate in discredit heeft gebracht!

Locale massa-vermeerdering van wild, met een onbetuigelde lust tot uitmoording daarvan, ziedaar het bedrijf van den „schieter”, hetwelk door den echten jager evenzeer verafschuwd wordt; als door wien ook!

Maar gelukkig! Onze „houtteelers” zijn in de laatste 30 jaren „boschbouwers” geworden en beginnen thans in te zien dat de jacht, binnen het bestel van het bosch, nog een andere functie vervult.

Doelbewuste, op evenwichtige instandhouding der wildlevende fauna gerichte jacht, waarbij eene zelfbeheerschte en juist-geleide schietsport veredelend kan werken, is een bedrijf dat in onze huidige samenleving nog alle recht van bestaan heeft en zal zich, naar de mate dat haar beoefenaar een rechtgeaard, z.g. weidelijk jager is, op agrarisch gebied het beste kunnen verstaan met den modernen boschbouwer.

Immers, naar de huidige opvattingen is het bosch een „levensgemeenschap” waarin bodem, flora en fauna in sociologischen samenhang hun invloed doen gelden.

Het geheel tracht de mensch met zijn verworven kennis, in zoodanige richting te leiden, dat het zichzelf-blijvende bosch hem regelmatig zijne veelzijdige vruchten afwerpt; in een eerste plaats het voor hem onmisbare hout.

uit mercantiele overwegingen, overliet aan het particulier initiatief.

Gelukkig voor den boschbouw — bleef dit laatste niet uit — want wat wij in de laatste decennien van de 19de

Wil hij in deze gemeenschap ook met wijsheid de groote levensuitingen der fauna bestieren, zoo zal er noodzakelijk in dien boschbouwer, zooal niet een weidelijk jager, dan toch kennis van het wild en begrip van de jacht moeten leven, aangezien in onze cultuurstaat de hier regelend optredende grootere roofdieren teruggedrongen zijn.

Een zoodanig bestieren der „levende natuur” van het bosch, strookt ook volkomen met onze huidige opvattingen over natuur- en landschapsbescherming, waarom dan ook een weidelijk jager tevens natuurbeschermer is.

Bij zulk een harmonieus samengaan van jacht en boschbouw zal ook de jacht economische baten afwerpen, want, ontdaan van „uitwassen” kweekt de jacht liefde tot het bosch, verfrischt zij geest en lichaam van hen, die haar beoefenen en brengt daarnaast in den wintertijd bedrijvigheid (verdiensten) in het bosch, waarvan ook de omgeving profiteert; voorziet de markt van belangrijke producten en bevordert ten slotte indirect de industrie.

Het oogenblik van verzoening van een, door de omstandigheden gegroeid, conflict schijnt nabij en de toekomst moge wederom de aloude les der historie bevestigen, dat hier jacht en boschbouw — sedert eeuwen samengaande — wél tijdelijk uiteen loopen kunnen, maar elkander toch wervinden.

Eeuwenlang werd daarbij de jacht als hoofdzaak beschouwd. Die feudale opvattingen zullen wel nimmer terug keeren en de toekomst zal den boschbouw als primair erkennen. Maar beiden zullen eendrachtig samen kunnen gaan binnen de levensgemeenschap, welke wij „bosch” noemen, mits „zelfbeheersching” het karakter der jacht bepale, zooals zij dat in elke nobele sport-uiting behoort te doen.

„Overmaat — schaadt”, dat is een oude levenswijsheid, die ook voor het jachtvermaak geldt, waaraan reeds Hans Sachs de vermaning deed hooren:

„Dasz sie im Weydwerck halten Masz,
Sich nicht darein begeben, dasz
Sie nicht darin werden geblendt,
Unachtsam auff ihr Regiment
Sondern zu recht bequemer Zeit,
Jagen, zu einer Fröhlichkeit,
Zu erquicken traurigen Muht,
Dazu ist Jagen, nutz und gut,
Auff dasz kein Schade drausz erwachsz
So spricht von Nuereberg — Hans Sachs!”